herpy

VARANER

Samar water monitor

Varanus samarensis

Varanus samarensis er en stor, sort vandvaran med store gule øjepletter, endemisk for Samar, Leyte og Bohol i Filippinerne. Arten er sjælden i fangenskab, og meget af pasningen er lånt fra beslægtede vandvaraner.

Familie: Varanidae Tidligere navn: *Varanus cumingi samarensis*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**100-150 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**15-20 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende, jordboende og semi-akvatisk**
Biotop	**Regnskov og vådområde**
Sværhedsgrad	**Ekspert**

PASNING

Min. terrarie	**300 × 150 × 150 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**27-32 °C**
Hotspot	**52-60 °C**
Temperatur, nat	**21-24 °C**
Luftfugtighed	**60-70 %**
Vand	**Vanddel** dybde 35-50 cm
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter, hvirveldyr og orme/snegle**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**5-10 æg**
Kuld pr. år	**1-3**
Inkubation	**187-220 dage** ved 27-31,5 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten blev beskrevet i 2010 som underart af *Varanus cumingi*, som igen tidligere blev regnet som underart af *Varanus salvator*. *Varanus salvator* må private ikke holde i Danmark (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015 om forbud mod hold af særlige dyr). Om forbuddet også omfatter *Varanus samarensis*, er uafklaret. Spørg Fødevarestyrelsen, før du køber. Arten står desuden på CITES liste II og i bilag B i EU's forordning om handel med vilde dyr, så køb og salg kræver dokumentation for lovlig oprindelse (CITES-papirer eller EU-dokumenter).

Om arten

Varanus samarensis er en stor, kraftigt bygget varan i *Varanus salvator*-komplekset. Grundfarven er sort, og over ryggen sidder 5-8 tværgående rækker af store gule øjepletter, pletter eller tegninger. Oversiden af hovedet er mest sort med mere eller mindre symmetriske gule tegninger, og der er ingen lys stribe midt ned over hals og ryg. Det adskiller den fra den gulere *V. cumingi* fra Mindanao.

Arten blev beskrevet i 2010 som underarten *V. cumingi samarensis* ud fra dyr fra Samar og er siden hævet til selvstændig art. Flere af arterne i gruppen er genetisk meget unge, og taksonomien kan stadig ændre sig.

Størrelsen er ikke dokumenteret for arten; 100-150 cm i total længde er lånt fra den nærmeste slægtning, *V. cumingi*. Behandl den som en stor, dagaktiv og kraftfuld varan, der kræver erfaring. Et voksent dyr kræver et terrarie på størrelse med et lille rum, et stort vandbassin, der skal skiftes ofte, og hele byttedyr hver uge i mange år. Levetiden er ikke kendt; 15-20 år er et skøn ud fra beslægtede vandvaraner.

Få arten bestemt omhyggeligt ved køb, fordi de filippinske vandvaraner let forveksles med hinanden. Pasningen nedenfor bygger for en stor del på nære slægtninge i *V. salvator*-gruppen.

Udbredelse og levested

Varanus samarensis er endemisk for Filippinerne og kendes fra øerne Samar, Leyte og Bohol i den østlige del af øgruppen. Typelokaliteten ligger ved Gandara på Samar. De tre øer ligger adskilt fra Mindanao, hvor *V. cumingi* lever.

Udbredelsen inden for øerne er dårligt kendt, fordi arten først for nylig er skilt ud.

> **Oprindelig udbredelse:** Filippinerne.

LEVESTED

Levestedet hos *Varanus samarensis* er kun sparsomt beskrevet. Den nærmeste slægtning, *Varanus cumingi*, lever i mangrove og fugtig skov, men også ved fiskedamme og på dyrket land, og vandvaraner er altid knyttet til vand.

Klimaet på øerne er tropisk, varmt og fugtigt hele året med meget nedbør. Temperatur og fugt på artens levesteder er ikke dokumenteret, så tallene for terrariet er lånt fra beslægtede vandvaraner fra tilsvarende tropiske egne. Føden er ikke undersøgt for denne art; beslægtede vandvaraner æder mange slags dyr og ådsler.

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Varanus samarensis*. Tallene er lånt fra den nærmeste slægtning, *Varanus cumingi*, og fra *Varanus salvator*.

En voksen *V. samarensis* på omkring 150 cm skal have et hjemmebygget terrarie eller et helt rum på mindst 300 × 150 × 150 cm (længde × bredde × højde), og større er bedre. Målet er et skøn ud fra tommelfingerreglen for varaner: mindst 5 × 2 × 2 gange snude-kloak-længden (her omkring 60 cm) og ekstra højde til arter, der klatrer. Oveni gulvarealet kommer en vanddel, som dyret kan komme helt ned i. Anlægget skal være stort og varieret, med flere lys- og varmekilder og et stort vandbassin, der holder luftfugtigheden oppe.

Unger kan starte i et terrarie på omkring 120 × 60 × 60 cm, men vandvaraner vokser meget hurtigt: *V. cumingi* går fra omkring 30 cm ved klækningen til 85-100 cm på et år. Regn med at skulle bygge om flere gange det første år, og planlæg fra starten efter voksenstørrelsen.

Indret med et stort, solidt vandbassin, som dyret kan ligge nedsunket i (se afsnittet om vand). Til landdelen bruges dybt substrat til at grave i, fx en fugtig blanding af jord og kokosmuld eller barkflis, og mange skjul og grene, der kan bære dyrets vægt. Vandvaraner klatrer gerne, så der skal være stabile klatremuligheder og flere niveauer. Levende planter overlever sjældent.

Låger skal være solide og sikret, så dyret ikke kan løfte eller skubbe dem op. Alle varmekilder skal afskærmes, fordi varaner let forbrænder sig på lamper, de kan nå.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

TEMPERATUR

Varanus samarensis skal have en baggrundstemperatur på 27-32 °C om dagen. Solpladsen skal have en overfladetemperatur på 52-60 °C, målt med IR-termometer på selve solpladsen, ikke i luften. Om natten må temperaturen falde til 21-24 °C. Der skal være en stor temperaturgradient, så dyret selv kan vælge mellem varmt og køligt.

Brug flere forskellige lys- og varmekilder i anlægget, så dyret kan vælge mellem flere solpladser. Til et stort dyr skal solpladsen være så bred, at hele kroppen bliver varm på én gang, fx med flere spotlamper side om side. Ellers kan dyret forbrænde sig på det sted, der ligger nærmest lampen. En varan, der soler sig en tid, går på opdagelse og vender tilbage, har

det godt. Ligger den næsten hele tiden under lampen, er det for koldt; soler den sig aldrig, er det for varmt. Styr al opvarmning med termostat.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal være 60-70 %. Et stort vandbassin holder i sig selv fugten oppe, og et fugtigt, dybt substrat giver dyret et sted at trække sig tilbage.

Ventilationen skal være god, så luften ikke bliver stillestående, og bunden skal kunne tørre delvist op. Konstant våde forhold og stillestående, fugtig luft giver hudinfektioner og svamp.

VAND OG VANDKVALITET

Arten er knyttet til vand, så en stor vanddel er ikke valgfri. Den skal være så stor, at hele dyret kan ligge nedsunket og svømme, og dybden bør være 35-50 cm til et voksent dyr. Vanddelen skal have en solid kant eller rampe, så dyret let kan komme op igen.

Varanerne tømmer ofte tarmen i vandet, så det skal skiftes dagligt, medmindre der er et kraftigt filter. Pas på, at filterets indsug ikke er så kraftigt, at dyret kan suges fast og drukne. Vandet må ikke være koldt, men skal have omtrent samme temperatur som terrariets baggrund.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og soler sig, så kraftigt lys og UVB er nødvendigt. Den hører til Ferguson-zone 3 ligesom andre dagaktive varaner, der soler sig meget. Brug kraftige UVB-lamper eller kviksølvdamplamper, der passer til en stor, åben installation, uden glas mellem lampe og dyr, og placer dem, så dyret får et passende UV-indeks på solpladsen.

Hav lyset tændt omkring 12 timer om dagen, helst styret af et tænd-sluk-ur. Lamperne skal skiftes efter producentens anvisning, fordi UVB-udstrålingen aftager, længe før lampen holder op med at lyse.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Artens føde i naturen er ikke undersøgt. Beslægtede vandvaraner æder mange slags dyr og ådsler, og kosten herunder er lånt derfra.

Unger lever mest af insekter som fårekyllinger, græshopper og kakerlakker, gerne suppleret med småfisk. De fodres hver dag eller hver anden dag det første år. Efterhånden går man over til hele byttedyr af passende størrelse: fisk, kyllinger, æg, store insekter og gnavere. Etårige dyr fodres tre-fire gange om ugen med hele byttedyr, voksne over to år to-tre gange om ugen, tilpasset dyrets vægt og kondition.

Vandvaraner siger sjældent nej til foder og bliver let for fede. Gnavere som eneste føde giver fedme og forfedtede organer, så de skal kun være en del af en varieret kost. Foderinsekter skal pudres med kalk og D3-vitamin, mens hele byttedyr i forvejen indeholder det meste af det, dyret har brug for.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Varanus samarensis er stor og kraftig, og selv en mellemstor varan har skarpe tænder, stærke kløer og en kraftig hale, som den kan piske med. Et bid kan give dybe sår, og kløerne kan rive huden op. Store vandvaraner kan give alvorlige skader, hvis de bliver bange eller stressede.

Unger er ofte nervøse og hurtige til at forsvare sig. Tæmning kræver tid og korte, rolige og forudsigelige stunder. Kom nedefra og ikke oppefra, for en hånd ovenfra opfattes som et rovdyr. Det hjælper ofte at begynde i lavt vand, hvor vandvaraner er mere trygge. Brug aldrig håndtering som straf, og forstyr ikke dyret under fodringen.

Varaner bærer salmonella, så vask hænderne grundigt efter al kontakt med dyr, vand og udstyr. Hold dyret væk fra køkkenet og fra små børn. Arten holdes bedst enkeltvis. Hold hannerne adskilt fra hunnerne uden for parringen, så hunnerne ikke stresses.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Kønnet er svært at se på varaner, også på *Varanus samarensis*. Hos vandvaraner er voksne hanner ofte større end hunnerne med kraftigere og bredere snude, men sikker kønsbestemmelse kræver ultralyd, røntgen eller endoskopi hos en dyrlæge med krybdyrerfaring. Alder og størrelse ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret for arten; hos beslægtede vandvaraner indtræder den efter omkring to år. Selv en hel gruppe kan vise sig kun at bestå af hanner, så kønnet bør afklares, før man planlægger et par.

PARRING

Avl af *Varanus samarensis* i fangenskab er ikke dokumenteret. Hos *Varanus cumingi* kan parringen ske både i oktober og i april, og der kendes ingen kølig periode eller anden sæsonstyring. Dyrene skal sættes sammen under nøje opsyn, fordi hannen kan være hård ved hunnen, og der skal altid være mulighed for at skille dem hurtigt ad. Hold ellers hanner og hunner adskilt.

ÆGLÆGNING OG KULD

Varanus samarensis er æglæggende som resten af slægten. Kuldstørrelsen er ikke dokumenteret; hos *Varanus cumingi* tæller et kuld 5-10 æg, og en hun kan lægge op til tre kuld om året. En æglæggekasse er nødvendig: hunnen skal have et dybt sted med fugtigt substrat at grave i. Uden et egnet æglægningssted kan hun holde æggene tilbage, og det er livsfarligt.

INKUBATION

Æggene tages ud og lægges i fugtigt substrat, fx perlite eller vermiculite, i en rugemaskine. Tallene er lånt fra *Varanus cumingi*: ved 29-31,5 °C klækker æggene efter 187-192 dage, ved lavere temperatur, ned til 27 °C, efter op til 220 dage. Flyt æggene så lidt som muligt, og vend dem ikke.

OPDRÆT AF UNGER

Størrelsen på nyklækkede unger af *Varanus samarensis* er ikke dokumenteret. Hos *Varanus cumingi* måler de omkring 30 cm i total længde og tager imod små insekter og småfisk fra de første dage. Hold ungerne enkeltvis i et terrarie med fugtig bund, skjul og en vandskål. Ungerne vokser hurtigt, så planlæg fra starten et hjem, der kan bruges, når de er voksne.

Sundhed og typiske fejl

De almindelige problemer hos vandvaraner i fangenskab gælder også *Varanus samarensis*:

- Parasitter og stress hos nyindkøbte dyr. Vildfangne dyr kan være svækkede, dehydrerede og have indvoldsorm. Hold dem i karantæne i mindst seks uger, og få en afføringsprøve undersøgt hos en dyrlæge med krybdyrerfaring.
- Metabolisk knoglesygdom ved for lidt UVB og kalk. Det ses som bløde kæber, krumme lemmer og rystelser.
- Fedme og forfedtede organer ved gnavere som hovedføde og for lidt bevægelse.
- Forbrændinger fra uafskærmede lamper eller for små solpladser, og snudeskader fra at støde mod glasset i for små terrarier.
- Hudinfektioner og svamp, hvis vandet er beskidt, eller bunden konstant er våd.
- Salmonella kan smitte mennesker, så hygiejnen er vigtig.

Arten er sjælden i handlen, opdræt i fangenskab er ikke dokumenteret, og dyr i handlen kan være vildfangne. Søg dyrlæge, hvis dyret taber sig, ikke spiser, er sløvt eller har hævelser.

Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.